

Εισηγητική έκθεση

Οι θεσμοί της υιοθεσίας και της αναδοχής ανηλίκων αποτελούν τους κυριότερους και σημαντικότερους θεσμούς παιδικής μέριμνας, οι οποίοι αποβλέπουν στην οικογενειακή αποκατάσταση των παιδιών που χρήζουν προστασίας.

Η ανατροφή των παιδιών από ανάδοχη ή θετή οικογένεια, όταν αυτά δεν έχουν τη δυνατότητα να ανατραφούν από τη φυσική τους οικογένεια, παρέχει προσωποκεντρική και εξατομικευμένη φροντίδα, ώστε να αποφεύγονται προβλήματα, που παρουσιάζονται σε παιδιά που μεγαλώνουν σε δομές κλειστής φροντίδας. Σύμφωνα με διεθνείς

μελέτες, το φάσμα αυτών των προβλημάτων είναι ευρύ καθώς περιλαμβάνει καθυστέρηση στον γνωστικό τομέα, εκδήλωση εκτεταμένων συναισθηματικών διαταραχών, βλάβες στην ψυχική και συναισθηματική τους υγεία, ελλιπή προετοιμασία για την κοινωνική τους ένταξη κατά την ενηλικίωσή τους, υστέρηση ως προς την ψυχοσυναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη κλπ. **Επομένως, είναι απολύτως αναγκαία η μέριμνα της Πολιτείας, ώστε τα παιδιά που για οποιονδήποτε λόγο δεν έχουν τη δυνατότητα να ανατραφούν από τη φυσική τους οικογένεια είτε να μην εγκλείονται σε Ιδρύματα είτε, εφόσον αυτό δεν μπορεί να αποφευχθεί ή βρίσκονται ήδη σε Ιδρύματα, η παραμονή τους εκεί να περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα. Απαιτείται λοιπόν, ένας νέος συντονιστικός θεσμός, το Ε.Σ.Αν.Υ, με στόχο να προωθήσει την αναδοχή και την υιοθεσία με προτάσεις, γνωμοδοτήσεις, έρευνες, επεξεργασμένα στατιστικά δεδομένα και μεγάλες δράσεις ενημέρωσης.**

Στο ισχύον δίκαιο ο θεσμός της υιοθεσίας ανηλίκων ρυθμίζεται τόσο από τις διατάξεις των άρθρων 3-11 του 1ου κυρωτικού άρθρου του Ν 2447/96, τα άρθρα 23 και 1542-1588 ΑΚ και το Π.Δ. 226/99, καθώς και από τον Ν.3765/2009 με τον οποίο η χώρα μας κύρωσε τη Σύμβαση για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 29-5-1993.

Ο θεσμός της αναδοχής ανηλίκων ρυθμίζεται τόσο από τις διατάξεις των άρθρων 1655 έως 1665 του Αστικού Κώδικα, όσο και από του Π.Δ. 86/2009 (114 Α').

Τα κυριότερα προβλήματα που έχουν παρατηρηθεί στη διαδικασία εφαρμογής των θεσμών της αναδοχής και της υιοθεσίας συνοψίζονται στα εξής:

Α) Μεγάλη καθυστέρηση και η πολυετής διαδικασία, που συχνά απαιτείται, για την ολοκλήρωση τόσο των αναδοχών όσο και των υιοθεσιών, γεγονός που αποθαρρύνει τα άτομα που επιθυμούν να γίνουν ανάδοχοι ή θετοί γονείς.

Β) Απουσία καθολικής υποχρεωτικής καταγραφής, υπό την εποπτεία του κράτους, των παιδιών που φιλοξενούνται στα ΝΠΙΔ, με αποτέλεσμα να μην είναι γνωστός ο συνολικός αριθμός των παιδιών για τα οποία απαιτείται η οικογενειακή τους αποκατάσταση.

Γ) Αντιστοιχώς, η απουσία καθολικής υποχρεωτικής καταγραφής, υπό την εποπτεία του κράτους, των ατόμων που επιθυμούν να γίνουν θετοί ή ανάδοχοι γονείς, καθώς και η απουσία ενιαίων κανόνων που διέπουν τις διαδικασίες διαπίστωσης της καταλληλότητας των υποψήφιων θετών ή ανάδοχων γονέων.

Δ) Έλλειψη προσδιορισμού ανώτατου χρονικού ορίου αναμονής για τις διάφορες φάσεις τέλεσης της διαδικασίας αναδοχής και υιοθεσίας.

Ε) Έλλειψη ενιαίου μηχανογραφικού συστήματος καταγραφής των ανωτέρω στα ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ.

ΣΤ) Απουσία καθολικής και υποχρεωτικής καταγραφής, υπό την εποπτεία του κράτους των εγκεκριμένων αναδοχών και υιοθεσιών.

Ζ) Δεν αξιοποιείται όλο το επιστημονικό δυναμικό του δημοσίου τομέα και του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας (Σ.Κ.Λ.Ε.), που βάσει νόμου αποτελεί πλέον Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, για τον συντονισμό και τη διενέργεια των απαραίτητων κοινωνικών ερευνών, με σκοπό την επιτάχυνση των διαδικασιών.

Η) Δεν υπάρχει συντονιστικός-γνωμοδοτικός θεσμός, σε ανώτατο επίπεδο, που θα προωθεί τον συντονισμό της δράσης των εμπλεκόμενων φορέων και την ενίσχυση της συνεργασίας με οργανώσεις πολιτών.

Την αντιμετώπιση όλων των ανωτέρω προβλημάτων επιχειρεί να λύσει η παρούσα νομοθετική παρέμβαση, εισάγοντας 13 βασικές, καινοτόμες ρυθμίσεις:

Α) Θέσπιση συμβουλευτικού -γνωμοδοτικού οργάνου, υπό τον τίτλο «**Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής Υιοθεσίας**» (Ε.Σ.Αν.Υ), που θα εδρεύει στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Μεταξύ άλλων, το Ε.Σ.Αν.Υ θα εγγυάται τόσο τη διαφάνεια των διαδικασιών όσο και την τήρηση κοινών κανόνων από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Β) Εισαγωγή **Εθνικού Μητρώου Ανηλίκων και Ειδικού Μητρώου Ανηλίκων**, στα οποία καταγράφονται υποχρεωτικά όλα τα παιδιά που διαβιών σε μονάδες παιδικής προστασίας.

Γ) Εισαγωγή **Εθνικού Μητρώου Υποψήφιων Ανάδοχων και Θετών Γονέων**, στο οποίο καταχωρούνται όσοι επιθυμούν να υιοθετήσουν παιδί ή να γίνουν ανάδοχοι γονείς, εφόσον πληρούν όλες τις νόμιμες προϋποθέσεις και έχουν παρακολουθήσει το υποχρεωτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Δ) Εισαγωγή **Εθνικού Μητρώου Εγκεκριμένων Αναδοχών και Εθνικού Μητρώου Υιοθεσιών και των Ειδικών Μητρώων**, στα οποία θα καταγράφονται οι τελεσθείσες αναδοχές και υιοθεσίες αντιστοίχως.

Ε) Όλα τα ανωτέρω Εθνικά Μητρώα θα τηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή στο ΕΚΚΑ.

ΣΤ) Θέσπιση ανώτατου χρονικού ορίου αναμονής για τις διάφορες φάσεις τέλεσης των διαδικασιών αναδοχής και υιοθεσίας.

Ζ) Με δεδομένη την αντικειμενική δυσκολία της έγκαιρης σύνταξης έκθεσης κοινωνικής έρευνας, εισάγεται ο θεσμός της ανάθεσης της διεξαγωγής της κοινωνικής έρευνας και της σύνταξης κοινωνικής έκθεσης σε πιστοποιημένους κοινωνικούς λειτουργούς του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας (Σ.Κ.Λ.Ε.), ο οποίος λειτουργεί ως ΝΠΔΔ βάσει του Ν.4357/16.

Με τις ανωτέρω παρεμβάσεις μειώνεται ο χρόνος αναμονής και αποσυμφορούνται οι κοινωνικές υπηρεσίες των ΚΚΠΠ.

Η) Καθιέρωση για πρώτη φορά του θεσμού της **επαγγελματικής αναδοχής** για τα παιδιά με χρόνια προβλήματα υγείας και συμπεριφοράς.

Θ) Καθιέρωση της **επαγγελματικής βραχείας αναδοχής**.

Ι) Καθιέρωση της αναδοχής ως αναμορφωτικό μέτρο που εποπτεύεται από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής.

ΙΑ) Ανάλυση της **ασφαλιστικής κάλυψης** των παιδιών σε αναδοχή από τον ασφαλιστικό φορέα των Ανάδοχων Γονέων.

ΙΒ) Καθολική καθιέρωση της **οικονομικής ενίσχυσης των παιδιών** σε αναδοχή, η οποία θα καταβάλλεται από τον προϋπολογισμό ενός μόνο φορέα.

ΙΓ) Όλα τα Εθνικά και Ειδικά Μητρώα θα είναι και συμβατά μεταξύ τους.